

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 28. ožujka 2023.
(OR. en)

6819/23

ECOFIN 187
UEM 46
SOC 143
EMPL 100
COMPET 143
ENV 174
EDUC 74
RECH 62
ENER 92
JAI 214
GENDER 21
ANTIDISCRIM 21
JEUN 40
SAN 100

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: PREPORUKA VIJEĆA o ekonomskoj politici europodručja

PREPORUKA VIJEĆA

od ...

o ekonomskoj politici europodručja

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 136. stavak 1. u vezi s člankom 121. stavkom 2.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža², a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

² SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,
uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,
nakon savjetovanja s Gospodarskim i financijskim odborom,
nakon savjetovanja s Odborom za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Gospodarski oporavak europodručja u razdoblju nakon pandemije bolesti COVID-19 usporen je nizom vanjskih šokova. Europodručje je 2021. i 2022. zabilježilo stabilan rast BDP-a od 5,3 % odnosno 3,5 %, posebno zahvaljujući odlučnom odgovoru ekonomske politike na nacionalnoj razini i razini Unije te ukidanju mjera ograničavanja širenja zaraze. Otpornim se pokazalo i tržište rada sa stopom nezaposlenosti u 2022. koja je rekordno niska (6,7 %). Međutim, povećanje globalnih cijena energije, pojačana nesigurnost i poremećaji u lancu opskrbe uzrokovani agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine doveli su do očitog usporavanja gospodarske aktivnosti u drugoj polovini 2022. Zbog energetske krize snižene su procjene u okviru prognoza za 2023. Općenito, očekuje se da će se rast BDP-a u europodručju smanjiti na samo 0,3 % u 2023., a zatim vratiti na 1,5 % u 2024. Energetsko tržište i druga tržišta robe povećavaju inflaciju, koja se s vremenom proširila na druge stavke i 2022. dosegla 8,4 %. Očekuje se da će inflacija idućih mjeseci ostati na visokoj razini, u 2023. iznositi će 6,1 %, a zatim će se 2024. smanjiti. Očekuje se da će tržišta rada ostati stabilna jer je potražnja za radnom snagom i dalje visoka. Budući da velik broj poduzeća i dalje bilježi manjak radne snage, očekuje se da će se nezaposlenost sljedeće godine tek umjereno povećati, prije nego što se ponovno smanji 2024. U međuvremenu se za 2023. očekuje rast nominalnih plaća, ali manji od stope inflacije, zbog čega će se smanjiti kupovna moć kućanstava.

U tom se kontekstu suficit tekućeg računa europodručja smanjio, usporedno sa snažnim pogoršanjem energetske bilance, a u budućnosti će nominalna deprecijacija eura u odnosu na američki dolar i neke druge valute od druge polovine 2021. vjerojatno imati samo skroman poticajni učinak na konkurentnost zbog visokih troškova energije.

- (2) Pogoršanje makroekonomskih uvjeta i velike razlike u cijenama među državama članicama dovode u pitanje konvergenciju dohotka i poslovnog ciklusa u europodručju. Iako je pandemija bolesti COVID-19 dovela do dubokih, no uvelike prolaznih, razlika u makroekonomskim rezultatima, njezin učinak na sinkronizaciju poslovnog ciklusa bio je ograničen i privremen. Energetska kriza uzrokuje nove heterogene makroekonomske učinke u europodručju. Zbog razlika među zemljama u kombinaciji izvora energije i u politikama za ublažavanje učinka energetske šoka, u europodručju su se pojavile velike razlike u ukupnim i ključnim stopama inflacije. Više cijene energije i pritisci u lancu opskrbe imali su neujednačen učinak na proizvodnju i usluge u državama članicama europodručja i mogli bi dovesti do razlika u relativnoj konkurentnosti. Iako dostupni pokazatelji upućuju na to da su razlike u konkurentnosti u europodručju dosad bile ograničenih razmjera, razlike u saldima tekućih računa u europodručju nedavno su se povećale, uglavnom zbog pogoršanja energetske salda.

- (3) Za osiguravanje primjerenog i koordiniranog odgovora politika na pogoršanje gospodarskih izgleda i visoku inflaciju potrebni su odgovarajuća prilagodba i usklađivanje monetarnih i fiskalnih politika. Na visoku inflaciju mora se odgovoriti monetarnom politikom. Europska središnja banka (ESB) spremna je ukloniti mogući rizik od neopravdane i neuređene tržišne dinamike koja predstavlja ozbiljnu prijetnju za transmisiju monetarne politike diljem europodručja. U trenutačnoj klimi široka fiskalna ekspanzija za potporu potražnji dodatno bi potaknula inflacijski pritisak. Javni dug porastao je u nekoliko država članica europodručja. Zato su potrebne fiskalne politike koje se na odgovarajući način razlikuju među državama članicama sukladno njihovoj gospodarskoj i fiskalnoj situaciji, kako je Vijeće preporučilo u svojim preporukama od 12. srpnju 2022. o nacionalnim programima reformi i davanju mišljenja Vijeća o programima stabilnosti država članica za 2022.¹ Države članice trebale bi se pripremiti i za prilagodbu primarnih tekućih rashoda koje financira država prema razvoju situacije, uz očuvanje održivosti duga. Istodobno su potrebne ciljane i privremene fiskalne mjere kako bi se pružila potpora ranjivim osobama i poduzećima, među ostalim radi očuvanja radnih mjesta i ljudskog kapitala, uz očuvanje cjenovnih signala i pružanje poticaja za smanjenje potrošnje energije. Bliska koordinacija odgovora politika među državama članicama i dalje je ključna. Politike tržišta rada i socijalne politike također su iznimno bitne za ublažavanje socijalnih učinaka visoke inflacije. U 2022. prosječne plaće nisu pratile inflaciju.

¹ Preporuke Vijeća od 12. srpnja 2022. o nacionalnim programima reformi i davanju mišljenja Vijeća o programima stabilnosti za 2022. (SL C 334, 1.9.2022., str. 1., 35., 44., 52., 60., 70., 96., 104., 112., 120., 128., 146., 154., 162., 181., 197., 205., 213., 221.).

U budućnosti je potrebno pažljivo uravnotežiti kretanja plaća kako bi se zaštitila kupovna moć zaposlenih osoba, posebno onih s niskim primanjima, no istodobno je potrebno izbjeći rizik da plaće potiču inflaciju i produbljuju razlike u konkurentnosti unutar europodručja i na globalnoj razini. Promicanje kvalitetnog zapošljavanja također bi moglo pomoći u održavanju potrošnje. Aktivno sudjelovanje socijalnih partnera pomaže u prepoznavanju izazova, među ostalim u pogledu specifičnih izazova za monetarnu uniju, poboljšavanju rješenja u obliku politika i jamčenju šire odgovornosti za program ekonomske i socijalne politike. Politikama na strani ponude može se doprinijeti i smanjenju inflacije, i to ubrzavanjem prikupljanja zaliha alternativnih izvora opskrbe energijom, jačanjem tržišnog natjecanja i inovacija, poboljšanjem raspodjele resursa i podupiranjem rasta produktivnosti. Potrebno je kontinuirano pratiti i rizike za financijsku stabilnost.

- (4) Mehanizam za oporavak i otpornost uspostavljen Uredbom (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća¹ („Mehanizam”) i fondovi kohezijske politike ključni su alati za jačanje otpornosti europodručja i potporu konvergenciji. Provedba Mehanizma u državama članicama europodručja dobro napreduje: isplaćeno je više od 136 000 000 000 EUR u obliku prethodnog financiranja nakon što su postignute ključne etape i ciljne vrijednosti. Od izbijanja pandemije bolesti COVID-19, u okviru programa kohezijske politike državama članicama europodručja isplaćeno je više od 82 000 000 000 EUR. Mehanizam i fondovi kohezijske politike doprinose prioritetima politike europodručja putem nekoliko kanala: podupiru gospodarsku aktivnost dodatnim ulaganjima, a dugoročno bi se planiranim ulaganjima i strukturnim reformama trebale poduprijeti zelena i digitalna tranzicija, uz istodobno poticanje većeg rasta produktivnosti i potencijalne proizvodnje te jačanje otpornosti država članica. Velik dio ulaganja i reformi provedenih u okviru Mehanizma relevantan je za provedbu prioriteta politike europodručja utvrđenih u prethodnim preporukama za europodručje. U skladu s tim, nastavak provedbe dogovorenih reformi i ulaganja po predviđenom rasporedu neophodan je za održavanje zamaha reformi.

¹ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

- (5) Kako bi se osigurao dosljedan odgovor ekonomske politike na razini EU-a, u Godišnjem pregledu održivog rasta iz komunikacije Komisije od 22. studenoga 2022. navode se ključni prioriteti politika i smjernice za sljedeću godinu. Godišnji pregled održivog rasta zasniva se na četirima dimenzijama konkurentne održivosti: okolišnoj održivosti, pravednosti, produktivnosti, makroekonomskoj stabilnosti, te je u skladu s ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Nadalje, u Izvješću o mehanizmu upozoravanja za 2023., objavljenom 22. studenoga 2022., pruža se Komisijina analiza mogućih makroekonomskih neravnoteža koje mogu otežati pravilno funkcioniranje gospodarstava država članica, ekonomske i monetarne unije i Unije u cjelini.
- (6) Brzo povećanje inflacije tijekom protekle godine potaknulo je brzu prilagodbu monetarne politike na globalnoj razini. ESB je počeo normalizirati monetarnu politiku kako bi osigurao pravodobni povratak inflacije na srednjoročni cilj od 2 %. Naveo je i da će se nastaviti normalizacija kamatnih stopa, uzimajući u obzir kretanja gospodarskih podataka. Ograničenja opskrbe imaju važnu ulogu u nedavnom porastu inflacije, a razlike u inflaciji otežavaju provedbu monetarne politike. Ravnomjieran prijenos smjera politike unutar cijelog europodručja preduvjet je za ispunjavanje mandata monetarne politike.

- (7) Prema Komisiji, predviđalo se da će smjer fiskalne politike europodručja, koji se mjeri kao promjena neto primarnih rashoda u odnosu na prosječni potencijalni rast, biti ekspanzivan 2022., a uglavnom neutralan 2023., no postao bi ekspanzivan u slučaju uvođenja dodatnih mjera potpore povezanih s energijom ili produljivanja aktualnih mjera tijekom cijele 2023. Fiskalnom politikom trebalo bi se u 2023. izbjeći povećanje inflacijskih učinaka aktualnih šokova u opskrbi, a široki fiskalni poticaj gospodarstvu nije opravdan ni na nacionalnoj razini ni za europodručje u cjelini. Izazov je posebno izražen za države članice koje se suočavaju s visokom temeljnom inflacijom, među ostalim imajući u vidu ozbiljne gospodarske i socijalne poteškoće uzrokovane smanjenjem kupovne moći zaposlenih osoba, posebno onih s niskim primanjima. Fiskalna politika trebala bi ostati razborita i kombinirati veća ulaganja s kontrolom rasta neto primarnih tekućih rashoda. U tom je kontekstu očekivano daljnje povećanje apsorpcije Mehanizma i ulaganja koja financira država u svim državama članicama u skladu s potrebom za proširenjem javnih i privatnih ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetske sigurnost. Istodobno bi prilagodljivost fiskalne politike pomogla da se odgovori na veliku neizvjesnost i snažne negativne rizike za gospodarske izgleda, a da se pritom ne ugroze poticaji za energetske tranziciju. Pandemija bolesti COVID-19 prouzročila je vrlo visok dug u europodručju te će javni dug, iako se očekuje njegovo smanjenje, ostati na razini koja znatno premašuje onu prije pandemije. Iako su se kratkoročni rizici za održivost uvelike smanjili, srednjoročni i dugoročni rizici i dalje su visoki u nekoliko država članica te se očekuje da će povećanje kamatnih stopa postupno dovesti do veće opterećenosti dugom.

- (8) Kako bi odgovorile na povećanje cijena energije, države članice europodručja poduzele su hitne mjere procijenjene na razini od 1,25 % BDP-a u 2022. i do 1 % BDP-a u 2023., s time da očekivano smanjenje ovisi o kretanjima cijena energije i planiranom ukidanju povezanih mjera. Na temelju gospodarske prognoze službi Komisije iz jeseni 2022. dosad poduzete mjere uglavnom su usmjerene na ublažavanje posljedica povećanja cijena, a ciljane dohodovne mjere čine u prosjeku samo 20 %. Potrebno je ograničiti fiskalne troškove takvih mjera potpore, uzimajući u obzir njihov distribucijski učinak po dohodovnim razredima, učinak na potražnju za energijom i ulaganjima u zelenu tranziciju, moguće poremećaje na jedinstvenom tržištu i negativne učinke prelijevanja u državama članicama. Zbog toga je važno dogovoriti zajednički pristup. Osobito bi se mogao razmotriti dobro kalibriran dvorazinski model određivanja cijena energije, pri čemu bi ranjivi potrošači ostvarivali korist od reguliranih cijena do određene razine potrošnje, kao i drugi programi kojima se postižu slični ciljevi, uzimajući u obzir nacionalne značajke. Usto bi se mogli razmotriti odgovarajući načini za okončanje potpore kada se pritisci na cijene energije smanje. Osim privremenih energetske mjera, javna i privatna ulaganja mogu pomoći u jačanju energetske neovisnosti i sigurnosti te zelene tranzicije. Od početka globalne financijske krize razina je privatnih i javnih ulaganja u europodručju niska.

Mjere politike poduzete kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19, uz izvanrednu potporu iz instrumenta NextGenerationEU, doprinijele su održavanju razine javnih ulaganja, što je pozitivno utjecalo na potencijalni rast, posebno u državama članicama s najvišim teretom javnog duga. Daljnja privatna i javna ulaganja, posebno u okviru provedbe planova za oporavak i otpornost, programâ kohezijske politike i nacionalnih energetskih i klimatskih planova koje države članice trebaju ažurirati do lipnja 2023., ključna su za održiv i kohezivan rast te za ostvarenje zelene i digitalne tranzicije.

- (9) Komisija je 9. studenoga 2022. objavila komunikaciju o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a radi poboljšanja učinkovitosti ekonomskog nadzora i koordinacije politika u Uniji. Cilj je te komunikacije utvrditi jednostavniju integriranu strukturu makrofiskalnog nadzora kako bi se osigurala održivost duga i promicao održiv i uključiv rast. Ključni elementi te komunikacije usmjereni su na pojednostavnjenje okvira, poboljšanje nacionalne odgovornosti i jačanje provedbe. U toj komunikaciji se predlaže da se fiskalne putanje utvrđuju u srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima koje predlažu države članice, unutar transparentnog zajedničkog okvira Unije. U tim planovima, koje bi donosilo Vijeće, objedinile bi se fiskalne, reformske i ulagačke obveze kojima se podupiru održivost duga i održivi rast te koje odražavaju prioritete Unije i nacionalne prioritete. Obvezama u pogledu reformi i ulaganja u nacionalnom srednjoročnom fiskalno-strukturnom planu omogućilo bi se dulje razdoblje fiskalne prilagodbe.

Uz zadržavanje referentnih vrijednosti iz Ugovora od 3 % BDP-a za deficit i 60 % BDP-a za dug, okvir bi se zasnivao na nadzoru koji se u većoj mjeri temelji na riziku i koji je usmjeren na održivost duga. Kad je posrijedi postupak u slučaju makroekonomske neravnoteže, važno je nastaviti s koordiniranim i ujednačenim ispravljanjem makroekonomskih neravnoteža. U Komunikaciji se predlaže okvir usmjereniji na budućnost radi prepoznavanja novih rizika dok nastaju. Procjena neravnoteža i dalje bi se temeljila na trima kriterijima, a to su: ozbiljnost, razvoj i odgovor politika. Međutim, u procjeni bi se veća važnost pridodavala kriterijima razvoja i odgovora politika dotične države članice.

- (10) Tržište rada europodručja pokazalo je iznimnu otpornost zahvaljujući potpori politika tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19. U prvom tromjesečju 2022. ukupni broj odrađenih sati premašio je razine prije pandemije, a zaposlenost je u prvoj polovini 2022. nastavila rasti do povijesno visoke razine u drugom tromjesečju 2022., zbog čega je stopa nezaposlenosti pala na 6,8 %, najnižu razinu od uvođenja eura. Ipak, i dalje ima prostora za poboljšanje u pogledu integracije žena, mladih i starijih osoba, osoba s invaliditetom i ranjivih skupina na tržište rada. U budućnosti bi očekivano usporavanje gospodarske aktivnosti trebalo umanjiti izgleda za zapošljavanje, pri čemu bi se stopa nezaposlenosti 2023. trebala blago povećati. Nema dokaza da je kriza uzrokovana bolešću COVID-19 dovela do strukturnog pogoršanja povezanog s usklađivanjem ponude i potražnje radnih mjesta.

Međutim, postoje znatne razlike na tržištima rada među državama članicama i sektorima. Od 2019. najviše se radnih mjesta otvorilo u području informacijskih tehnologija i profesionalnih usluga, dok je u sektoru prijevoza, smještaja i hrane došlo do zatvaranja radnih mjesta. Izgledno je da će i demografske promjene imati ulogu u rastu napetosti tržišta rada u europodručju. Primjereno i učinkovito ulaganje u kvalitetno obrazovanje i osposobljavanje u svim dobnim skupinama bit će ključno za ublažavanje trenutnog i budućeg nedostatka vještina i podupiranje zelene i digitalne tranzicije. Rast plaća bio je ponešto veći tijekom 2022., što je dovelo do ukupnog povećanja jedinične cijene rada. Međutim, općenito je ostao umjeren i predviđa se da će ostati znatno ispod stope inflacije. Predviđa se da će se realna naknada po zaposleniku smanjiti za 2,8 % u 2022. i za dodatnih 0,9 % u 2023. prije nego što se djelomično oporavi 2024. Fiksirana inflacijska očekivanja imaju ključnu ulogu u ublažavanju rizika koji zbog brzog rasta potraživanja na osnovi plaća dodatno povećavaju inflaciju.

- (11) Strukturne reforme, uključujući one koje se provode u okviru europskog zelenog plana ili zelene i digitalne reforme koje se podupiru Mehanizmom, posebice nakon izmjena uvedenih u Uredbu (EU) 2021/241 Uredbom (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća¹ kako bi se proveo plan REPowerEU iz Komunikacije Komisije od 18. svibnja 2022., ključne su za jačanje jedinstvenog tržišta i otpornosti gospodarstava europodručja. U tom je pogledu također važno provesti reforme za pojedine zemlje koje je preporučilo Vijeće u kontekstu Europskog semestra 2022. Produktivnost i rast mogu se povećati daljnjim poboljšanjem poslovnog okružja, među ostalim smanjenjem prepreka ulaganjima i preraspodjelom kapitala, modernizacijom javnih uprava, ubrzavanjem izdavanja dozvola uz istodobnu zaštitu okoliša, i uklanjanjem restriktivnih regulatornih okvira. Reforme su, zajedno s ulaganjima, neophodne za ostvarenje zelene i digitalne tranzicije, posebno za poboljšanje energetske učinkovitosti, podupiranje tranzicije prema klimatskoj neutralnosti, povećanje opskrbe i primjene energije iz obnovljivih izvora te podupiranje prekvalifikacije i usavršavanja. Brz i trajan rast cijena energije izvršio je pritisak na poslovne modele energetske intenzivnih industrija te mala i srednja poduzeća, što je utjecalo na radna mjesta i ljudski kapital. Učinkovitim sustavima za nesolventnost može se poduprijeti tranzicija i olakšati preraspodjela sredstava. Sustavi za nesolventnost u europodručju i dalje se znatno razlikuju, a povećanjem njihove učinkovitosti i sukladnosti podržalo bi se gospodarsku prilagodbu i jedinstveno tržište kapitala.

¹ Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavlja o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.).

- (12) Bankovni sektor pokazao se uglavnom otpornim u 2022. Iako je bankovni sektor europodručja u cjelini dobro kapitaliziran i od 2021. bilježi poboljšanje profitabilnosti, naglo pogoršanje makroekonomskih izgleda, u kombinaciji s višim kamatnim stopama koje uzrokuju veće troškove za zajmoprimce, može dovesti do slabije kvalitete imovine. U kontekstu otežanog pristupa kreditiranju, za održavanje sposobnosti banaka da financiraju gospodarstvo važni su pravodobno praćenje rizika, proaktivna suradnja s dužnicima i aktivno upravljanje neprihodonosnim kreditima. Otpornost kreditnih institucija mogu narušiti strukturni čimbenici, među ostalim višak kapaciteta i konkurencija u obliku novih pružatelja financijskih usluga. Na financijskim tržištima mogu se pojaviti i drugi rizici. Posebice, veće premije za rizik i stroži uvjeti likvidnosti mogu dovesti do pada cijena imovine. Zbog maržnih poziva to može uzrokovati dodatne pritiske osim likvidnosnog stresa s kojim se već suočavaju neka energetska poduzeća. Potrebno je pomno pratiti i kako tržišta stambenih i poslovnih nekretnina reagiraju na više kamatne stope s obzirom na to da niža potražnja i pogoršanje sposobnosti servisiranja duga mogu stvoriti pritisak na smanjenje cijena nekretnina i povećati cikličke rizike, osobito u državama članicama europodručja u kojima je dug kućanstva visok. Nadalje, potrebno je posvetiti više pozornosti povećanim kiberrizicima, a Uredbom (EU) 2022/2554 Europskog parlamenta i Vijeća¹ ojačat će se otpornost financijskih poduzeća na rizike povezane s informacijskim i komunikacijskim tehnologijama. U rujnu 2022. Europski odbor za systemske rizike izdao je Preporuku ESRB/2022/7 s upozorenjem u kojem je od institucija privatnog sektora, sudionika na tržištu i relevantnih tijela zatražio da se nastave pripremati za scenarije rizika od izvanrednih događaja.

¹ Uredba (EU) 2022/2554 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o digitalnoj operativnoj otpornosti za financijski sektor i izmjeni uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 648/2012, (EU) br. 600/2014, (EU) br. 909/2014 i (EU) 2016/1011 (SL L 333, 27.12.2022., str. 1.).

(13) Euroskupina se u lipnju 2022. složila da bi se rad na budućnosti bankovne unije smjesta trebao usredotočiti na jačanje zajedničkog okvira za upravljanje bankovnim krizama i nacionalnih sustava osiguranja depozita kako bi se izgradio okvir prilagođen svim vrstama banaka. Euroskupina se obvezala da će potom preispitati stanje bankovne unije i sporazumno utvrditi moguće daljnje mjere u vezi s drugim neriješenim elementima za jačanje i dovršetak bankovne unije. Komisija je najavila da u prvoj polovini 2023. namjerava izraditi zakonodavni prijedlog za okvir za upravljanje krizama i osiguranje depozita. Izmjenama okvira za upravljanje krizama i osiguranje depozita može se doprinijeti povećanju otpornosti bankovnog sektora europodručja. Komisija je najavila i da će u prvoj polovini 2023. podnijeti zakonodavni prijedlog kojim bi se uspostavio digitalni euro i regulirale njegove glavne značajke, podložno odluci suzakonodavaca. Moguću odluku o izdavanju digitalnog eura donijelo bi Upravno vijeće ESB-a po dovršetku potencijalne faze realizacije. Digitalni euro, koji bi bio dopuna gotovini, mogao bi donijeti nekoliko prednosti gospodarstvu europodručja. Njime bi se osobito poduprlo digitalizaciju gospodarstva i inovacije u plaćanjima te istodobno ojačalo međunarodnu ulogu eura. Razvojem digitalnog eura mogla bi se, uzimajući u obzir i trenutačnu geopolitičku situaciju, povećati gospodarska i financijska autonomija europodručja i Unije,

PREPORUČUJE da u razdoblju od 2023. do 2024. države članice europodručja pojedinačno, među ostalim provedbom svojih planova za oporavak i otpornost, i zajednički u okviru Euroskupine poduzmu sljedeće:

1. suzdrže se od pružanja široke potpore ukupnoj potražnji u 2023. te istodobno bolje usmjere fiskalne mjere prema ublažavanju učinaka visokih cijena energije na ranjiva kućanstva i poduzeća koja su sposobna opstati, te istodobno očuvaju agilnost za prilagodbu, prema potrebi, situaciji koja se brzo mijenja. Nastave s koordinacijom nacionalnih fiskalnih politika diljem država članica kako bi se očuvala održivost duga i na održiv način povećao potencijal za rast te na taj način olakšala i zadaća monetarne politike da se osigura pravodobni povratak inflacije na srednjoročni cilj ESB-a od 2 %. Usuglase se o zajedničkom pristupu te razmotre, osobito, zamjenjivanje opsežnih cjenovnih mjera dobro kalibriranim i troškovno učinkovitim dvorazinskim modelom određivanja cijena energije kojim se osiguravaju poticaji za uštedu energije ili drugim programima kojima se postižu slični ciljevi, uzimajući u obzir nacionalne značajke, kao i to da razmotre odgovarajuće načine za okončanje potpore kada se pritisci na cijene energije smanje. Utvrde prikladno diferencirane srednjoročne fiskalne strategije s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija s pomoću postupne i održive konsolidacije te ulaganja i reformi.

2. održavaju visoku razinu javnih ulaganja i promiču privatna ulaganja, potrebna za jačanje gospodarske i socijalne otpornosti te potporu zelene i digitalne tranzicije, među ostalim u cilju postizanja veće energetske učinkovitosti i prelaska na obnovljive izvore energije. Provedu programe kohezijske politike i planove za oporavak i otpornost, uz osiguravanje pravodobne provedbe reformi i ulaganja, i pobrinu se za to da ažuriranja planova budu ciljana, uzimajući u obzir razvoj gospodarske situacije, no bez smanjivanja ukupne ambicije. Poduzmu daljnje korake, među ostalim u okviru poglavlja REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i u okviru nacionalnih energetskih i klimatskih planova, kako bi se ubrzala energetska tranzicija i povećala energetska neovisnost Unije.
3. u skladu s nacionalnim praksama i poštujući ulogu socijalnih partnera, podupiru kretanja plaća kojima se ublažava gubitak kupovne moći zaposlenih osoba, posebno onih s niskim primanjima, uzimajući pritom u obzir srednjoročna kretanja produktivnosti i ograničavajući sekundarne učinke na inflaciju. Razvijaju i prema potrebi prilagođavaju sustave socijalne potpore kako bi se ranjivim kućanstvima pomoglo u prevladavanju energetske šoka te suočavanju s zelenom i digitalnom tranzicijom, te odgovaraju na povećan rizik od siromaštva. Dodatno poboljšaju aktivne politike tržišta rada i poduzmu mjere za rješavanje problema nedostatka vještina i promicanje kvalitetnog zapošljavanja. Osiguraju učinkovito sudjelovanje socijalnih partnera u oblikovanju politika i jačaju socijalni dijalog.

4. osiguraju da potpora poduzećima, posebno malim i srednjim poduzećima koja su bila pod financijskim pritiskom zbog energetske krize, bude troškovno učinkovita, privremena i usmjerena na poduzeća koja su sposobna opstati. Pruženom potporom trebali bi se zadržati poticaji za energetske učinkovitost i energiju iz obnovljivih izvora, uz očuvanje jednakih uvjeta i cjelovitosti jedinstvenog tržišta, među ostalim putem privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama. Unaprijede poslovno okružje, prije svega jačanjem konkurentnosti i poboljšanjem učinkovitosti okvirâ za nesolventnost kako bi se osiguralo učinkovito i pravodobno postupanje u slučaju stečaja i korporativnog restrukturiranja. Doprinosu napretku prema uniji tržišta kapitala.

5. čuvaju makrofinancijsku stabilnost, održavaju kanale kreditiranja gospodarstva i izbjegavaju rizik od financijske fragmentacije. Prate rizike koji su prije svega povezani s napetostima u energetske sektoru, pooštavanjem financijskih uvjeta, neprihodonosnom imovinom, razinama privatne zaduženosti i kretanjima na tržištima nekretnina. Nastave s radom na dovršetku bankovne unije, pri čemu je idući korak reforma postojećeg okvira za krizno upravljanje i osiguranje depozita. Nastave s aktivnim sudjelovanjem u pripremnom radu na mogućem uvođenju digitalnog eura.

U okviru daljnjeg postupanja u vezi s produbljivanjem ekonomske i monetarne unije trebalo bi uzeti u obzir pouke stečene tijekom osmišljavanja i provedbe sveobuhvatnog odgovora gospodarskih politika Unije na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19. Brz napredak u preispitivanju gospodarskog upravljanja prioritet je za jačanje koordinacije gospodarskih politika. Napredak u produbljivanju ekonomske i monetarne unije trebao bi se nastaviti uz potpuno poštovanje unutarnjeg tržišta Unije te na otvoren i transparentan način prema državama članicama izvan europodručja.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica
